

Ordo de Celebrando Concilio (H)

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI INCIPIT ORDO DE
CELEBRANDO CONCILIO

5 HORA DIEI PRIMA ante solis ortum eiciantur omnes ab ecclesia, 1
obseratisque foribus cunctis ad unam ianuam, per quam sacerdotes ingredi
oportet, ostiarii stabunt. Et convenientes omnes episcopi pariter introibunt, et
10 secundum ordinationis suae tempus residebunt. Post ingressum omnium
episcoporum atque consessum, vocentur deinde presbiteri quos causa probaverit
introire. Nullusque se inter eos ingerat diaconorum. Post hos ingrediantur
diacones probabiles, quos ordo poposcerit interesse. Et corona facta de sedibus
episcoporum, presbiteri a tergo eorum resideant, quos tamen sessuros secum
15 metropolitanus elegerit, qui utique et cum eo iudicare aliquid et definire possint.
Diacones in conspectu episcoporum stent. Deinde ingrediantur laici, qui electione
concilii interesse meruerint. Ingradiantur quoque notarii, quos ad recitandum vel
excipiendum ordo requirit.

2
Obseratisque ianuis, et sedentes in diuturno silentio sacerdotes, atque cor totum
habentes ad deum, dicturus est archidiaconus: "Orate." Statimque omnes in
20 terram prostrabuntur, tam episcopi quam presbiteri. Et orantes diutius tacite cum
fletibus atque gemitibus, unus ex episcopis senioribus surgens orationem palam
fundat ad deum cunctis adhuc in terra iacentibus, dicens hanc orationem:

3
"Adsumus domine sancte pater, adsumus peccati quidem inmanitate detenti,
sed in nomine tuo specialiter adgregati. Veni ad nos et esto nobiscum, et dignare
25 illabi cordibus nostris. Doce nos quid agamus, quo gradiamur, et ostende quid
efficere debeamus, ut te auxiliante tibi in omnibus placere valeamus. Esto salus et
suggestor et effector iudiciorum nostrorum, qui solus cum deo patre et eius filio
nomen possides gloriosum. Non nos patiaris perturbatores esse iustitiae, qui
summam diligis aequitatem, ut in sinistrum nos non ignorantia trahat, non favor
30 inflectat, non acceptio muneris vel personae corrumpat, sed iunge nos tibi
efficaciter solius tuae gratiae dono, ut simus in te unum et in nullo deviemur a
vero, qualiter in nomine tuo collecti, sic in cunctis teneamus cum moderamine
pietatis iustitiam, ut et hic a te in nullo dissentiat sententia nostra, et in futuro pro
bene gestis consequamur premia sempiterna."

3v
35 In qua oratio paterna non dicatur nec benedictio, sed ipsa solummodo oratio
confirmetur.

4
Finita autem oratione et responso ab omnibus "Amen," rursum dicat
archidiaconus: "Erigite vos." Confestim omnes surgant, et cum omni timore dei
et disciplina tam episcopi quam presbiteri sedeant.

5
40 Sicque omnibus in suis locis in silentio consedentibus, diaconus alba indutus
codicem in medio proferens capitula de conciliis agendis pronuntiet, id est de
concilio Toletano IIII, era XVIII; item ex concilio Toletano IIII, era III; item ex
capitulis orientalium patrum, quae Martinus episcopus de Greco in Latinum
vertit, era XVIII: "De sinodo facienda"; item ex concilio Calcidonense, era
45 XVIII; item ex concilio Agatense, era XXV; vel aliud de canonibus quod
metropolitano aptius visum fuerit, ut legatur.

6

Finitisque titulis metropolitanus episcopus concilium alloquatur exortatione ita dicens:

“Ecce, sanctissimi sacerdotes, praemissis deo precibus fraternitatem vestram cum pia exortatione convenio et per divinum nomen obtestor, ut ea, quae a nobis de deo, et de sacris ordinibus vel sanctis moribus vobis fuerint dicta, cum omni pietate suscipiatis, et cum summa reverentia perficere intendatis. Quod si forsitan aliquis nostrum aliter, quam dicta fuerint, senserit, sine aliquo scrupulo contentionis in nostrorum omnium copulatione ea ipsa, de quibus dubitaverit, conferenda reducat, qualiter deo auxiliante aut doceri possit aut doceat. Deinde simili vos obtestatione obsecro, ut nullus vestrum in iudicando aut personam accipiat aut quolibet favore vel munere pulsatus a iusto iudicio scienter avertatur aut discedat, sed cum tota pietate, quicquid coetui nostro se iudicandum intulerit, retractate, ut nec discordans contentio ad subversionem iustitiae inter nos locum inveniatur, nec idem in perquirenda, aequitate vigor vestri ordinis vel sollicitudo tepescat.

7

Post hanc exortationem introibunt omnes quicumque fuerint presbiteri, diacones vel religiosi universi ad audiendam doctrinam. Sicque archidiaconus lecturus est canonem Toletani concilii undecimi, era prima: “Ne tumultu concilium agitetur.” Quo canone perlecto concilium Ephesenum ex ordine perlegatur.

8

Deinde conlatio pariter et instructio de mysterio sanctae trinitatis habeatur simulque et de officiorum ordinibus, si in omnium sedibus eiusdem celebritatis unitas teneatur.

9

Pro his quoque causis, prout spatium diei permiserit, et epistolae papae Leonis ad Flavianum episcopum de erroribus Euticetis et mysterio trinitatis legendae sunt, canones quoque de unitate officiorum. Nec ad aliud aliquid antea transeat, quam ista omnia explicentur, ita tamen, ut in totos tres dies laetaniorum nihil aliud agatur nec tractetur, nisi sola conlatio de mysterio sanctae trinitatis et de ordinibus sacris vel officiorum institutis, ita ut haec tota partiantur per totos illos tres dies, ut nihil aliud sit, ut dictum est, nisi sola quaestio de his, quae praedicta sunt, habeatur, ita ut lectio semper congruens ordinis causae, et quae quaerenda est, antecedit.

10

Post haec in quarto die reliquae per ordinem admittendae sunt. Sicque omnes, qui de religiosis in retroactis diebus pro spiritali instructione interfuerant in concilio, foris egrediantur, residentibus aliquibus presbiteris in concilio, quos metropolitanus probaverit honorandos.

11

Per singulos tamen illos tres dies laetaniorum, episcopi vel presbiteri cum admonitore primum orationibus se prosternant. Sicque collecta a metropolitano oratione consurgant, et de divinis tantum, ut dictum est, rebus consolationem habeant. In reliquis autem diebus cunctis adstantibus oratio colligenda est et sic consedentes causarum negotia iuste et religiose colligant.

12

Nullus tamen tumultus aut inter confidentes aut inter adstantes habeatur.

13

Eodem tamen modo eodemque ordine ad concilium omnes per singulos dies ingrediantur, quo superius iam praemissum est.

90 Nam et si presbiteri reliqui aut diaconi, clerici sive laici de his, qui foris
steterint, concilium pro qualibet re crediderint appellandum, ecclesiae
metropolitanae archidiacono causam suam intiment, et ille concilio denuntiet.
Tunc illis et introeundi singillatim et proponendi licentia concedatur. 14

95 Nullus autem episcoporum a coetu communi secedat, antequam hora generalis
secessionis adveniat. 15

Concilium quoque nullus solvere audeat, nisi fuerint cuncta determinata, ita ut
quaecumque deliberatione communi finiuntur episcoporum singulorum manibus
subscribantur, ita tamen ut ante duos aut tres dies, quam solvatur concilium,
100 omnes constitutiones a se aeditas diligenti consideratione retractent, ne in aliquo
offendissent. 16

Item in die, quo concilium absolvendum est, canones, qui in sancta synodo
constituti sunt, coram ecclesia in publico relegantur. Quibus explicitis
respondeatur in choro: "Amen." Deinde ad locum redeuntes, ubi in concilio
resederunt, canones ipsos subscribant. 17

105 Ammonendi quoque a metropolitano sunt de pascha venturo, quo veniat die. 18

Ammonendi etiam sunt, quo tempore supervenienti anno ad faciendum
concilium veniant. 19

Eligendi etiam de episcopis, qui cum metropolitano dies festos natalis domini
et sanctum pascha debeant celebrare. 20

110 Post haec dicente archidiacono "Orate," omnes simul in terra pariter se
prosternant, ubi diutissime orantes, hanc unus ex maioribus orationem dicat: 21

ORATIO

115 Nulla est, domine, humanae conscientiae virtus, quae inoffensae possit tuae
voluntatis iudicia expedire, et ideo, quia imperfectum nostrum viderunt oculi tui,
perfectioni deputa, quesumus, quae perfecto aequitatis fine concludere
praeoptamus. Te in nostris principiis occursores poposcimus, te quoque in hoc
fine iudiciorum nostrorum excessibus adesse precamur, scilicet ut ignorantiae
120 et, quia conscientia remordente tabescimus, ne aut ignorantia nos traxerit in
errorem, aut preceps forsitan voluntas inpulerit iustitiam declinare. Ob hoc te
poscimus, te rogamus, ut si quid offensionis in hac concilii celebritate
adtraximus, condonare ac remissibile facere digneris, ut in eo, quod soluturi
sumus adgregatum concilium, a cunctis primum absolvamur nostrorum nexibus
125 delictorum, qualiter et transgressores venia, et confitentes tibi subsequatur
remuneratio sempiterna.

Huic orationi oratio paterna adiungatur, et cunctis adhuc iacentibus haec
benedictio explicetur: 22

BENEDICTIO

130 Christus dei filius, qui est initium et finis, complementum vobis tribuat
caritatis. Amen. Et qui vos ad expletionem huius fecit pervenire concilii,
absolutos vos efficiat, ab omni contagione delicti. Amen. Ut ab omni reatu

liberiores effecti, absoluti etiam per donum spiritus sancti, felici reditu vestrarum
sedium cubilia repetatis illesi. Amen. Quod ipse prestare dignatur et reliqua.

23

Quibus expletis, dum dictum fuerit ab archidiacono “In nomine domini nostri
Iesu Christi, eamus in pace,” omnes ilico pariter exsurgentes residente
metropolitano, ab ipso primum incipiente, osculum sibi invicem omnes pariter
dabunt. Sicque data sibi invicem pace, conventus concilii absolvatur.

135

24

ORATIO DIEI SECUNDI

Nostrorum tibi, domine, curvantes genua cordium, quaesumus, ut bonum, quod
nobis a te requiritur, exsequamur, scilicet ut prompta tecum sollicitudine
gradientes discretionis arduae subtile iudicium faciamus ac misericordiam
diligentes clareamus studiis tibi placitae actionis.

140

25

ITEM ORATIO DIEI TERTII.

Ad te, domine, interni clamoris vocibus proclamantes unanimiter postulamus,
ut respectu tuae gratiae solidati precones virtutis tuae efficiamur intrepidi
tuumque valeamus verbum cum omni fiducia loqui.

145

EXPLICIT.